

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 6)
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին
«30» Սեպտեմբեր 2012թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒԿ ԱԿ, ք. Երևան, Քաջազնունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթ.	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանը	Հաշվետու տարվա սկզբից մինչև հաշվետու ժամանակաշրջանը	Նախորդ տարվա սկզբից մինչև նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանը
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ		149,108	80,543	389,844	194,020
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր		(59,465)	(29,086)	(158,499)	(62,556)
Չուտ տոկոսային և նմանատիպ եկամուտ և ծախս	6	89,643	51,457	231,345	131,464
Արտարժույթային գործարքներից ստացված գուտ շահույթ/ (վնաս)	7	(8,463)	1,068	9,160	153
Այլ եկամուտներ	8	72,429	27,200	249,405	131,863
Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման ծախս	9	(1,846)	(6,903)	(24,866)	(32,345)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	10	(57,736)	(45,267)	(175,555)	(143,719)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	17	(7,642)	(4,124)	(19,884)	(12,878)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	18	(270)	(186)	(770)	(556)
Այլ ծախսեր	11	(27,566)	(15,006)	(65,284)	(54,164)
Շահույթ մինչև հարկվելը		58,549	8,239	203,551	19,818
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(11,818)	(1,704)	(40,111)	(6,025)
Ժամանակաշրջանի շահույթ (վնաս) հարկումից հետո		46,731	6,535	163,440	13,793
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Ընդամենը ժամանակաշրջանի					
Համապարփակ ֆինանսական արդյունք		46,731	6,535	163,440	13,793

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 12.10.2012թ

Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն

Ա. Գաբրիելյան

Գլխավոր հաշվապահ

Ն. Կիրակոսյան

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 7)

Ֆինանսական Վիճակի մասին

«30» Սեպտեմբեր 2012թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ, ք. Երևան, Քաջազունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթ.	30.09.2012թ. (շտտուգված)	31.12.2011թ. (ստտուգված)
Ակտիվներ			
Ղրամական միջոցներ և բանկային հաշիվներ	13	99,259	105,382
Ավանդներ բանկերում	14	452,833	147,166
Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ	15	3,148,668	2,489,751
Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	16	174,950	160,555
Հիմնական միջոցներ	17	78,878	67,883
Ոչ նյութական ակտիվներ	18	10,649	6,261
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	12	1,655	1,655
Այլ ակտիվներ	19	18,311	50,570
Ընդամենը՝ ակտիվներ		3,985,203	3,029,223
Կապիտալ և Պարտավորություններ			
Փոխառություններ	20	3,021,312	2,404,442
Ընթացիկ շահութահարկի պարտավորություններ		40,115	13,380
Այլ Պարտավորություններ	21	145,349	94,240
Ընդամենը Պարտավորություններ		3,206,776	2,512,062
Կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ	22	488,783	390,957
Զբաղիված շահույթ		289,644	126,204
Ընդամենը Կապիտալ		778,427	517,161
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և կապիտալ		3,985,203	3,029,223

0

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 12.10.2012թ

 Կ.Տ.

 Վարկային կազմակերպության

 գլխավոր գործադիր տնօրեն Ա. Գարիբյան

 Գլխավոր հաշվապահ Ն. Կիրակոսյան

Ենթահավելված 1

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի
2010 թվականի հունիսի 8-ի թիվ 126-Ն որոշմամբ հաստատված հավելված 1-ի

Ենթահավելված 8

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին (ձև թիվ 8)

«30» Մեպտեմբեր 2012թ.

«Ֆարոն Կրեդիտ Արմենիա» ՓԲԿ ԱԿ, թ. Երևան, Քաջազնունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը	Կանոնադրական կապիտալ			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1	2	3										
Հոդվածներ													
Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջան (1 աղյուսակ)													
1. Մնացորդ նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում այս 01 հունվարի 2011թ. (ստուգված)	371,681		371,681							77,256	448,937		448,937
1.1. Հաշվապահական հաշվառման բաղադրականության փոփոխությունների ընդհանուր արդյունքը և էական սխալների ճշգրտումը			0								0		0
2. Վերահաշվարկված մնացորդը	371,681	0	371,681	0	0	0	0	0	0	77,256	448,937	0	448,937
3. Բաժնետերերի (սեփականատերերի) հետ գործարքներ բաժնետոմսերի (բաժնետնտերերի) գծով, այդ թվում՝	19,276	0	19,276	0	0	0	0	0	0	0	19,276		19,276
3.1. Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում և կանոնադրական կապիտալի այլ աճ	19,276		19,276								19,276		19,276
3.2. Կանոնադրական կապիտալի նվազում, այդ թվում՝ հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի (բաժնետնտերերի, փայլերի) հաշվին			0								0		0
4. Համապարփակ եկամուտ			0										
5. Շահութաբաժիններ			0										
6. Սեփական կապիտալի տարրերի այլ ավելացում (նվազեցում), այդ թվում՝			0							13,262	13,262		13,262
			0								0		0
			0								0		0

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև թիվ 9)
 Դրամական միջոցների հոսքերի մասին

«30» Սեպտեմբեր 2012թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ, ք. Երևան, Քաջազնունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	30.09.2012թ.	30.09.2011թ.
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված տոկոսներ	271,858	172,891
Վճարված տոկոսներ	(59,116)	(41,153)
Ավանդի նվազում (ավելացում)	(452,187)	
Ստացված զուտ կոմիսիոն եկամուտներ	19,013	11,902
Վճարված աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	(135,275)	(111,395)
Վճարված հարկեր	(49,377)	(46,306)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր՝ նախքան փոփոխությունները գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում	(405,084)	(14,061)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	175,419	40,842
Ֆինանսական վարձակալության դիմաց ստացվելիք գումարներ նվազում (վազում)	8,042	75,315
Տեղաբաշխված միջոցների նվազում (ավելացում)	(167,037)	(896,887)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկը	(388,660)	(794,791)
Վճարված շահութահարկ	(12,553)	(16,629)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից	(401,213)	(811,420)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում (օտարում)	(22,944)	(103,711)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում (օտարում)	(4,757)	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից	97,917	10,632
Զուտ դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	70,216	(93,079)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)	610,062	967,332
Զուտ դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	610,062	967,332
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	279,065	62,833
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի սկզբին	252,548	123,305
Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	19,833	102
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի վերջում (ժան.13, 14)	551,446	186,240

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 12.10.2012թ.

Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության
 գլխավոր գործադիր տնօրեն Ա.Գաբրիելյան

Գլխավոր հաշվապահ Ն.Կիրակոսյան

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնական տնտեսական նորմատիվների վերաբերյալ

Վարկային կազմակերպության անվանումը «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ

Ամսաթիվը 01/07/12

30/09/12

Նորմատիվներ	Փաստացի մեծությունը	Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի սահմանած նորմատիվի թույլատրելի մեծությունը	(հազ. դրամ)	
			Հաշվետու եռամսյակում խախտումների թիվը	Խախտում արված չէ
1	2	3	4	
Վարկային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի նվազագույն չափը	488,783	150,000	խախտում արված չէ	
Ընդհանուր (սեփական) կապիտալի նվազագույն չափը	781,146	150,000	խախտում արված չէ	
Ն1 ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև սահմանային հարաբերակցության նվազագույն չափը.		10.0%		
Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը		25.0%		

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 12.10.2012թ.

Գլխավոր գործադիր տնօրեն *[Signature]* Ա. Գաբրիելյան
 Գլխավոր հաշվապահ *[Signature]* Ն. Կիրակոսյան

Համաձայն ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից ընդունված «Կանոնակարգ 14»-ի 12.1 կետի «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ-ի կանոնադրության՝ «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ-ն հրապարակային օֆերտանքների միջոցով փոխառություններ չի ներգրավում, հետևաբար կազմակերպության վրա չեն տարածքում <Ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը (Ն1 նորմատիվ)> և <Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը>:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Առևտրային Կոոպերատիվը գրանցվել (ստեղծվել) է 18 սեպտեմբերի 2007թ.-ին Կենտրոնական բանկի խորհրդի թիվ 43 որոշմամբ: Կազմակերպությունը գրանցված է ՀՀ ք. Երևան, Քաջազնունու 18 հասցեում և գործունեություն է իրականացնում նույն հասցեում:

Կազմակերպությունը փոխառություններ է ներգրավում իր Փայատերերից և իրավաբանական անձանցից: Կազմակերպությունը իր կանոնադրության 3.3 կետի համաձայն հրապարակային օֆերտաների միջոցով փոխառություններ չի ներգրավում:

Համաձայն կազմակերպության կանոնադրության 3.1 կետի թ. ենթակետի իր գործառնությունները իրականացնում է անկանխիկ ձևով:

2. Հայաստանյան գործարար միջավայրը

Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական միջավայրը չի կարելի դեռևս համարել կայուն զարգացող: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանը չունի կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն զարգացած երկրներում: Հետևաբար, Հայաստանում ծավալած գործունեությունը կապված է որոշակի ռիսկերի հետ, որոնք բնորոշ չեն զարգացած երկրների շուկաներին:

Նման ռիսկերը և դրանցից բխող հետևանքները կարող են ազդեցություն թողնել Կազմակերպության գործունեության վրա կանխատեսելի ապագայում: Կից ներկայացվող հաշվետվությունները չեն արտացոլում այն ճշգրտումները, որոնք կարող են առաջանալ նշված անորոշությունների՝ հետագայում որոշակի դառնալու արդյունքում: Նշված ճշգրտումները, եթե կլինեն այդպիսիք, կարտացոլվեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում այն ժամանակաշրջանում, որում դրանք ի հայտ կգան և կգնահատվեն:

Բացի այդ, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործունեության ծավալները ֆինանսական շուկաներում:

Գնանշումները ցածր իրացվելիություն ունեցող շուկաներում, հնարավոր է, չարտացոլեն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները, որոնք որոշվում են արդյունավետ, ակտիվ շուկայում՝ բազմաթիվ պատրաստական վաճառողներով ու գնորդներով:

3. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

Համապատասխանությունը

Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների խորհրդի (<<ՄՍՍ) կողմից մշակված և

հրապարակված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Ներկայացման Միջազգային Ստանդարտների (ՖՀՆՄՍ) և Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի (ՖՀՄՄԿ) կողմից թողարկված Մեկնաբանությունների համաձայն: Համեմատական տեղեկատվությունը և ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Կազմակերպության ֆինանսական գործունեության արդյունքները և դրամական հոսքերը 30.09.2012թ. ժամանակահատվածի համար:

Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա՝ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող, իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են պատմական արժեքով:

Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթը այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթը ՀՀ դրամն է, քանի որ այս արժույթը լավագույն ձևով է արտացոլում Կազմակերպության գործարքների և իրադարձությունների տնտեսական բովանդակությունը: Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ օրենսդրական պահանջներին և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՆՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազար դրամների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս ՀՀ դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

Վերադասակարգումներ

Անհրաժեշտության դեպքում, համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխություններին համապատասխանելու համար:

4. Հաշվապահական հաշվառման կարևոր սկզբունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ կիրառվել են հետևյալ սկզբունքները: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտերը կհոսեն Կազմակերպություն, և ստացված եկամուտը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից, և ծախսը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Հետևյալ չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտի ճանաչումը:

Տոկոսային ծախսեր և եկամուտներ

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ձշտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»:

Եթե ֆինանսական ակտիվները կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել՝ կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Միջնորդավճարներից և այլ նմանատիպ վճարներից եկամուտներ ու ծախսեր

Միջնորդավճարները, վարձավճարները և այլ եկամտային ու ծախսային հոդվածները հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով, ծառայությունների մատուցման ընթացքում:

Արտարժույթային գործարքներից եկամուտները (վնասը) ներառում է արտարժույթի առուվաճառքից զուտ եկամուտը (վնասը) և արտարժույթով ակտիվների կամ պարտավորությունների վերագնահատումից եկամուտը (վնասը):

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «արտարժույթային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)» հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «այլ եկամուտ» կամ «այլ ծախս» հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Ստորև ներկայացվում են ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում Կազմակերպության կողմից օգտագործված տարեվերջյան փոխարժեքները.

30 սեպտեմբեր 2012

31 Դեկտեմբեր 2011

ՀՀ դրամ/ 1ԱՄՆ դոլար

406.2500

385.77

ՀՀ դրամ/ 1 Եվրո

525.7300

498.72

Հարկում

Հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, որի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտներից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության պարտավորությունների մեթոդի համաձայն: Հետաձգված հարկերը հաշվի են առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ հետաձգված շահութահարկը առաջացել է գուդվիլի կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններում ակտիվների կամ պարտավորությունների նախնական ճանաչման ժամանակ և ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված շահութահարկը առաջանում է այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, ինչպիսիք են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ ձեռնարկություններում ներդրումներից առաջացողները, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները կառավարելի են և, հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները մոտ ապագայում չեն հակադարձվի:

ՀՀ-ում գործում են նաև բազմաթիվ այլ գործառնական հարկեր, որոնք հաշվարկվում են ելնելով Կազմակերպության գործունեությունից: Այս հարկերը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են «այլ ծախսեր» հոդվածում:

Ղրամական միջոցներ և ղրանց համարժեքներ

Ղրամական միջոցներն ու ղրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ ղրամը և հաշիվները բանկերում, որոնք կարճ ժամանակահատվածում կարող են փոխարկվել կանխիկ ղրամի, և արժեքի փոփոխման չնչին ռիսկ են պարունակում:

Ղրամական միջոցներն ու ղրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

Հաշիվներ բանկերում

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում բացված ընթացիկ կամ տարբեր ժամկետներով ավանդային հաշիվները: Ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն միջոցները, որոնք չունեն ֆիքսված ժամկետներ, ամորտիզացվում են դեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում:

Ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը հաշվեկշռում ճանաչում է այն ժամանակ, երբ այն դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական առուվաճառքի դեպքում ղրանք ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ: Սովորական ճանապարհով ձեռք բերված ֆինանսական գործիքները, որոնք հետագայում պետք է հաշվառվեն իրական արժեքով, գործարքի օրվա և պայմանագրի օրվա միջև ընկած ժամանակահատվածում հաշվառվում են նույն եղանակով, որով հաշվառվում են ձեռքբերված գործիքները:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած, ներդրումների դեպքում, գործարքին անմիջապես վերագրելի ծախսերը, բացառությամբ ֆինանսական արդյունքներում ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ներդրումները:

Սկզբնական ճանաչումից հետո, ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններին չվերաբերող բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները (ներառյալ վաճառքի համար պահվողները) չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում հաշվառվում են իրական արժեքով:

Կազմակերպությունը իր ֆինանսական ակտիվները դասակարգել է ըստ հետևյալ դասերի՝ վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ: Ներդրումների դասակարգումը ըստ դասերի իրականացվում է ձեռքբերման պահին՝ առաջնորդվելով ղեկավարության կողմից հաստատված կանոններով: Սկզբնական ճանաչումից հետո Կազմակերպությունը կարող է, հնարավորության և անհրաժեշտության դեպքում, վերադասակարգել իր ֆինանսական ակտիվները յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք առաջանում են, երբ Կազմակերպությունը անմիջապես միջոցներ է տրամադրում պարտապանին՝ առանց դեբիտորական պարտքը վաճառելու մտադրության:

Հետագայում վարկի հաշվեկշռային արժեքը որոշվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաճախորդներին տրամադրված վարկերը, որոնք չունեն մարման հաստատուն ժամկետներ, հաշվառվում են ակնկալվող մարման ժամկետի վրա հիմնված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկման կորուստների պահուստներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները հանդիսանում են պարտքային և կապիտալի գործիքներ, որոնք Կազմակերպությունը մտադրություն ունի պահել անորոշ ժամանակով, որոնք կարող են վաճառվել՝ ելնելով իրացվելիության կամ տոկոսադրույքների, փոխարժեքի կամ կապիտալի գների փոփոխման պահանջներից: Սկզբնական գնահատումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունից առաջացող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է որպես կապիտալի առանձին բաղադրիչ՝ մինչև ներդրումի ապաճանաչումը կամ դրա արժեզրկման ճանաչումը, որի դեպքում նախկինում կապիտալում ճանաչված շահույթի կամ վնասի ընդհանուր գումարը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուամենայնիվ, արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսագումարները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքներից շահաբաժինները ճանաչվում են եկամուտների ու ծախսերի մասին հաշվետվությունում, Կազմակերպության՝ վճարումները ստանալու իրավունքի հաստատման պահից:

Կազմակերպված ֆինանսական շուկաներում ակտիվորեն շրջանառվող ներդրումների իրական արժեքը որոշվում է բորսայում հաշվեկշռի օրվա դրությամբ փակման պահին տվյալ ակտիվի գծով գնանշված գնով: Ակտիվ շուկա չունեցող ներդրումների իրական արժեքը որոշվում է օգտագործելով գնահատման մեթոդները:

Նման մեթոդները ներառում են՝ «պարզած ձեռքի» սկզբունքով շուկայական գործառնությունները, հղումները այլ գործիքների ընթացիկ շուկայական արժեքներին, որոնք էականորեն նույնն են, և դիսկոնտավորված դրամական հոսքերի վերլուծությունը: Այլապես ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկման համար որևէ հատկացում:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Հաշվեկշռային ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի արժեզրկման աստիճանը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը համարվում է արժեզրկված, և արժեզրկման վնասը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ գոյություն ունի ակտիվի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող իրադարձությունների («ծախսային իրադարձությունների») արդյունքում առաջացած արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն, և այդ ծախսային իրադարձությունը (իրադարձությունները) ազդեցություն ունի ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Արժեզրկման օբյեկտիվ վկայության որոշման համար օգտագործվող չափանիշներից են՝ պարտապանի կամ պարտապանների խմբի էական ֆինանսական դժվարությունների մասին վկայող ցուցանիշները (օրինակ՝ սեփական միջոցների գործակիցը, զուտ եկամուտ/վաճառք գործակիցը), տոկոսների և մայր գումարի վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ այլ պայմանների խախտումները, գրավի արժեքի նվազումը, սնանկացման կամ ֆինանսական այլ վերակազմավորման հավանականությունը, և երբ տեսանելի տվյալները վկայում են չափելի նվազման մասին ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերում, ինչպիսիք են փոփոխությունները պարտավորություններում կամ տնտեսական պայմաններում, որոնց վերագրվում են թերացումները:

Կազմակերպությունը նախ գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ վկայության առկայությունը անհատական ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք առանձնաբար նշանակալի են, և անհատական կամ խմբային ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք առանձնաբար նշանակալի չեն: Եթե պարզվել է, որ գոյություն չունի արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար՝ անկախ էականության աստիճանից, ապա ակտիվը ներառվում է նույնանման վարկային ռիսկ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբի մեջ, և ֆինանսական ակտիվների այդ խումբը ենթարկվում է խմբային գնահատման: Այն ակտիվները, որոնք անհատականորեն են ենթարկվում արժեզրկման գնահատմանը, և որոնց գծով արժեզրկումը ճանաչվել է կամ շարունակում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման խմբային գնահատման մեջ:

Եթե գոյություն ունի ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վնասի օբյեկտիվ վկայություն, ապա վնասի գումարը չափվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված այն ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի միջև

տարբերությունը (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի), որոնք գեղչվել են՝ օգտագործելով ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը (այսինքն, սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքը): Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է պահուստի հաշվի միջոցով: Վնասի գումարը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարումը պահվող ներդրումը ունի փոփոխուն տոկոսադրույք, ապա արժեզրկման ցանկացած վնասի գեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Կազմակերպությունը կարող է չափել արժեզրկման վնասը գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքը արտահայտում է գրավի իրացումից առաջացած դրամական հոսքերը՝ հանած գրավի ձեռք բերման և վաճառքի հետ կապված ծախսերը, անկախ գրավի իրացման հավանականությունից:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, Ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Կազմակերպության՝ վարկային դասակարգման ներքին համակարգի հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի այնպիսի բնորոշիչները, ինչպիսիք են ակտիվի տեսակը, արդյունաբերության ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետային կարգավիճակը և այլ նմանատիպ գործոններ:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունների գնահատումը պետք է արտահայտի և համապատասխանի տեսանելի կապակցված տվյալների փոփոխություններին (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գներում, վճարման կարգավիճակում, կամ խմբում արժեզրկումը մատնանշող այլ գործոններում կամ դրանց ծավալներում): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները անընդհատ վերանայվում են Կազմակերպության կողմից, որպեսզի նվազեցվի գնահատված և իրական վնասների միջև եղած տարբերությունները:

Վարկերը՝ կապակցված պահուստների հետ մեկտեղ, դուրս են գրվում, երբ գոյություն չունի ապագայում վարկի հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և բոլոր գրավներն իրացվել են կամ փոխանցվել Կազմակերպությանը: Եթե հաջորդող տարում գնահատված արժեզրկման վնասի գումարը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչմանը հաջորդող իրադարձությունների արդյունքում, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկման վնասը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստային հաշիվը ճշգրտելու միջոցով: Եթե ապագա դուրս գրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- լրացել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքը
- Կազմակերպությունը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանել է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ համաձայն փոխանցման համաձայնագրի, և
- Կազմակերպությունը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Կազմակերպությունը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքը և չի փոխանցել ու չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, ինչպես նաև չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը ճանաչվում է մինչև Կազմակերպության՝ ֆինանսական ակտիվում շարունակական մասնակցությունը: Փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև ստացած շարունակական մասնակցությունը որոշվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեքը կամ փոխհատուցման վճարվելիք գումարը, որ Կազմակերպությունից կարող է պահանջվել:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է այն ժամանակ, երբ այն մարվում կամ չեղյալ է համարվում, կամ լրանում է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Երբ գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է էականորեն տարբերվող պայմաններով, բայց միևնույն փոխառուին վերաբերող պարտավորությամբ, կամ էականորեն փոփոխվում են գոյություն ունեցող պարտավորության պայմանները, նման փոխանակումը կամ փոփոխությունը պետք է հանգեցնի սկզբնական պարտավորության ապաճանաչման և նոր պարտավորության ճանաչման, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն՝ Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որոնց սեփականության հետ կապված ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի կողմից, դասակարգվում է որպես գործառնական: Գործառնական վարձակալությունից առաջացող վարձավճարները ծախս են ճանաչվում գծային մեթոդով վարձակալության ժամանակահատվածի ընթացքում և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերում:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը: Եթե հիմնական միջոցի փոխհատուցվող գումարը փոքր է դրա հաշվեկշռային

արժեքից, ապա ժամանակավոր չհամարվող պայմանների արդյունքում, համապատասխան ակտիվը նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող արժեքը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով, որի հիմքում ընկած է ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը: Կիրառվել են մաշվածության հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը`

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարի)	Դրույքաչափ (%)
Շենքեր	20	5
Փոխադրամիջոցներ	5	20
Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	5	20
Համակարգիչներ	1	100
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20
Մինչև 50 հազ դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցներ	1	100

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակահատվածում, որում դրանք տեղի են ունեցել: Կապիտալ բնույթի վերանորոգման ծախսերը ներառվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի մեջ, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ առաջացած ապագա տնտեսական օգուտները` ավելի շատ, քան ակնկալվում էր ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից կիսուսն դեպի Կազմակերպություն: Կապիտալ վերանորոգումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում:

Հիմնական միջոցների օտարումից ծախսերը և եկամուտները որոշվում են` համեմատելով ակտիվի օտարումից զուտ մուտքերն ու հաշվեկշռային արժեքը և ներառվում են գործառնական եկամտի մեջ:

Երբ վաճառվում են վերագնահատված ակտիվները, օտարված ակտիվին վերագրելի և վերագնահատման պահուստում ներառված գումարները վերագրվում են չբաշխված շահույթին:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութային ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերը:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են ինքնարժեքով: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով` հանած կուտակված ամորտիզացիան և ցանակացած կուտակված արժեզրկման ծախս: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի և անորոշ: Որոշելի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցողները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման համար, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշները: Որոշելի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվների

ամորտիզացիայի ժամանակահատվածներն ու մեթոդները վերանայվում են առնվազն յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջին:

Օգտակար ծառայության անորոշ ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, բայց տարին մեկ անգամ ստուգվում են արժեզրկման համար անհատական կամ դրամային միջոցներ ստեղծող միավորի մակարդակով: Օգտակար ծառայության անորոշ ժամկետ ունեցող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը վերանայվում է յուրաքանչյուր տարի՝ պարզելու համար, թե արդյո՞ք ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը դեռևս անորոշ է գնահատվում:

Համակարգչային ծրագրերի պահպանմանը վերագրելի ծախսերը ծախս են ճանաչվում առաջացման պահին:

Փոխառություններ

Փոխառությունները, որոնք ներառում են այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հիմնադիր կողմի նկատմամբ պարտավորությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված գուտ մուտքերի իրական արժեքով՝ հանած անմիջապես վերագրելի գործառնական ծախսերը: Սկզբնական գնահատումից հետո փոխառություններն հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքերի մասին հաշվետվությունում այն ժամանակ, երբ ապաճանաչվում են պարտավորությունները, ինչպես նաև ամորտիզացիոն ընթացակարգի միջոցով:

Հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամին

Կազմակերպությունը ՀՀ պետական կենսաթոշակային համակարգից բացի որևէ այլ համակարգ չի կիրառում: ՀՀ կենսաթոշակային համակարգը պահանջում է գործատուի կողմից ընթացիկ հատկացումների հաշվարկում, որոնք կազմում են աշխատակիցների համախառն աշխատավարձի որոշակի տոկոսը: Համապատասխան ծախսը վերաբերվում է աշխատավարձի ստացման ժամանակահատվածին: Բացի այդ, Կազմակերպությունը չունի հաշվեգրում պահանջող հետթոշակային նպաստներ կամ այլ էական վճարներ:

Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ Կազմակերպությունն անցյալ դեպքերի արդյունքում ունի իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն և, հավանական է, որ պարտավորության մարումը կպահանջի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք և հնարավոր կլինի պարտավորության գումարը արժանահավատորեն գնահատել:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն և հաշվեկշռային ամսաթվի դրությամբ նվազեցվում են կապիտալից միայն այն դեպքում, եթե դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվեկշռային ամսաթիվը կամ այդ ամսաթվին: Շահաբաժինները բացահայտվում են, երբ դրանք առաջարկվում են մինչև հաշվեկշռային ամսաթիվը, կամ առաջարկվում կամ հայտարարվում են հաշվեկշռային ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատունը հրապարակման համար:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվանցվում են և զուտ գումարը արտացոլվում է հաշվեկշռում, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարների հաշվանցման օրենսդրորեն հաստատված իրավունք, և առկա է զուտ գումարների հիման վրա հաշվանցման կամ ակտիվի իրացման ու միաժամանակ պարտավորության մարման մտադրություն:

5. Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՆՄՍ–ի համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերի և եկամուտների վրա: Պատմական փորձի և տվյալ պայմաններում հիմնավորված այլ գործոնների վրա հիմնված գնահատումներն ու դրանց հետ կապված ենթադրությունները հնարավորություն են տալիս դատողություններ անել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնք հնարավոր չէ որոշել այլ աղբյուրներից: Բոլոր դեպքերում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական գներով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքների կիրառումը որոշվում է դատողությունների հիման վրա: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկման պահուստներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Կազմակերպությունը վերանայում է իր խնդրահարույց վարկերն ու փոխատվությունները՝ որոշելու համար, թե արդյո՞ք արժեզրկման պահուստ պետք է նախատեսվի ֆինանսական արդյունքերի մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է որոշել պահանջվող պահուստի չափը: Նման գնահատումները հիմնված են մի շարք գործոնների վերաբերյալ ենթադրությունների վրա, և իրական արժեքները կարող են տարբերվել, որը կհանգեցնի պահուստի գումարի հետագա փոփոխությունների:

Առանձնաբար նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար ստեղծված հատուկ պահուստից բացի, Կազմակերպությունը ստեղծում է նաև արժեզրկման խմբային պահուստներ այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Հաշվի առնում այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են ցուցանիշների վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ, տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումը:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ ծանոթագրություն 23-ը:

6. Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

	30.09.2012	հազ. դրամ 30.09.2011
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	377,269	189,216
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	12,575	4,804
Ընդամենը տոկոսներ և նմանատիպ եկամուտներ	389,844	194,020
Տոկոսային ծախսեր ստացված փոխառությունների դիմաց Այլ տոկոսային ծախսեր	(158,499)	(62,556) -
Ընդամենը տոկոսներ և նմանատիպ ծախսեր	(158,499)	(62,556)
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր	231,345	131,464

7. Արտարժույթային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ (վնաս)

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 30.09.2011
Արտարժույթի առ ու վաճառքից ստացված զուտ շահույթ կամ (վնաս)	(4)	(163)
Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված դրական (բացասական) փոխարժեքային տարբերություն	9,164	316
Ընդամենը Արտարժույթային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)	9,160	153

8. Այլ եկամուտներ

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 30.09.2011
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	4,502	1,149
Եկամուտներ շնորհներից	242,469	128,881
Այլ եկամուտներ	23	16
ՀՄ օտարումից օգուտներ	2,411	1,817
Ընդամենը այլ եկամուտներ	249,405	131,863

9. Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման (ծախս)/եկամուտ

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 30.09.2011
Վարկերի գծով արժեզրկման ծախս	(24,459)	(31,046)
Լիզինգի գծով արժեզրկման ծախս	(148)	(919)
Դեբիտորական պարտքերի և այլ ակտիվների հատուկ պահուստ	(259)	(380)
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման ծախս	(24,866)	(32,345)

10. Անձնակազմի գծով ծախսեր

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 30.09.2011
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարներ	160,645	132,660
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ		14
1-28 ծանրաբարձրությունները կազմում են 2012 թ. 3-րդ եռամսյակ		

Սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ	12,142	10,160
Անձնակազմի ուսուցման ծախսեր	2,768	899
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	175,555	143,719

11. Այլ ծախսեր

	30.09.2012	հազ. դրամ 30.09.2011
Գովազդային ծախսեր	5,311	3,199
Ներկայացուցչական ծախսեր	438	2,040
Գործուղման ծախսեր	3,735	2,388
Հեռահաղորդակցության ծախսեր	4,100	3,894
Գործառնական վարձակալություն	14,018	13,999
Շահութահարկից տարբեր հարկեր և տուրքեր	1,154	1,716
Աուդիտի և խորհրդատվական այլ ծախսեր	3,188	5,871
Անվտանգություն	2,125	2,423
Ավտոմեքենայի սպասարկման ծախսեր	6,863	6,772
Գրասենյակային ծախսեր	2,447	2,120
Ապահովագրական ծախսեր	354	657
Ֆինանսական հաշտարարի գծով ծախսեր	1,591	773
Այլ ծախսեր	19,960	8,312
Ընդամենը այլ ծախսեր	65,284	54,164

12. Շահութահարկի գծով ծախս

	30.09.2012	հազ. դրամ 30.09.2011
Ընթացիկ հարկային ծախսեր	40,111	6,025
Հետաձգված հարկեր		
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախսեր	40,111	6,025

ՀՀ-ում շահութահարկի դրույքաչափը 20% է (2011` 20%):

ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՆՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների միջև` ֆինանսական հաշվետվության և շահութահարկի հաշվարկման

առումով: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է՝ կիրառելով 20% հիմնական դրույքաչափը:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև թվային փոխկապակցվածությունը:

	30.09.2012	Արդյունավետ տոկոսադրույք (%)	2011	Արդյունավետ տոկոսադրույք (%)
				հազ. դրամ
Շահույթ մինչև հարկումը	203,551		61,873	
Շահութահարկ 20 %	40,710	20%	12,375	20%
Չնվազեցվող ծախսեր			2,844	
Դրական/ բացասական փոխարժեքային տարբերությունը			(123)	
Նախորդ ժամանակաշրջանի ծախսեր			(1,543)	
Ազգային և միջ. հաշվառումների տարբ.	(599)		(173)	
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախսեր	40,111		13,380	

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ

	2010	ՖԱՄՀ ճանաչված	2011
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	2,208	(380)	1,828
Արժեզրկման պահուստներ	(325)	325	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,883	(55)	1,828
Արժեզրկման և բանկային հաշիվների պահուստներ	(683)	510	(173)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(683)	510	(173)
Ջուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,200	455	1,655

	2009	ՖԱՄՀ ճանաչված	2010
--	------	---------------	------

Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	2,208	-	2,208
Արժեզրկման պահուստներ	(801)	476	(325)
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,407	476	1,883
Արժեզրկման և բանկային հաշիվների պահուստներ	(340)	(343)	(683)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(340)	(343)	(683)
Ջուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,067	133	1,200

13. Կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ բանկերում

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Բանկային հաշիվներ	99,259	105,382
Ընդամենը դրամական միջոցներ	99,259	105,382

14. Ավանդներ բանկերում

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Ժամկետային ավանդներ	452,187	147,004
Կուտակված տոկոս	646	162
Ընդամենը ավանդներ բանկերում	452,833	147,166

15. Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Վարկեր հաճախորդներին	3,191,498	2,520,605
Հանած վարկերի արժեզրկման պահուստը	(42,830)	(30,854)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	3,148,668	2,489,751

Առ 30 սեպտեմբեր 2012 հաճախորդներին տրամադրված վարկերում և փոխատվություններում ներառված տոկոսային եկամուտները կազմել են 28,070 հազար ՀՀ դրամ, իսկ ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտները կազմում են 3,805 հազար ՀՀ դրամ:

Վարկերի ու փոխատվությունների գծով արժեզրկման պահուստն ըստ դասերի ունի հետևյալ տեսքը.

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	հազ. դրամ 30.09.2012 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2012	2,509	25,103	3,242	30,854
Ժամանակաշրջանի ծախսեր	(376)	9,908	2,444	11,976
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	2,133	35,011	5,686	42,830
Դուրս գրված վարկեր Առ 30 սեպտեմբեր 2012	7,668	33,103		40,771
Անհատական արժեզրկում		9,896	1,808	11,704
Խնթային արժեզրկում	2,133	25,115	3,878	31,126
	2,133	35,011	5,686	42,830
	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	հազ. դրամ 31.12.2011 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2011	1,134	14,331	654	16,119
տարեկան ծախսեր	1,375	10,772	2,588	14,735
Առ 31 Դեկտեմբեր 2011	2,509	25,103	3,242	30,854
Անհատական արժեզրկում	684	5,128	288	6,100
Խնթային արժեզրկում	1,825	19,975	2,954	24,754
	2,509	25,103	3,242	30,854

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունը՝ ըստ հաճախորդների.

	30.09.2012	31.12..2011
Մասնավոր ձեռնարկություններ	212,425	113,370
Ֆիզիկական անձինք	2,547,403	941,473
Անհատ ձեռնարկատերեր	407,405	65,385
Կուտակված տոկոսներ	28,070	4,934
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	(3,805)	(1,855)
Հանած վարկի արժեզրկման պահուստը	(42,830)	(16,119)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	3,148,668	1,107,188

Ֆիզիկական անձանց տրամադրած վարկերն ունեն հետևյալ տեսքը

	30.09.2012	31.12.2011
Գյուղատնտեսական	1,453,861	916,357
Այլ	1,093,542	25,116
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (համախառն)	2,547,403	941,473

Վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը 2011թ. և 2012թ. 30 սեպտեմբերի դրությամբ մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Տե՛ս ծանոթագրություն 25:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքների մասին տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 24-ում:

16. Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ

	30.09.2012	31.12..2011
Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	212,324	197,216
Չճանաչված տոկոսային եկամուտներ	(35,607)	(35,040)
Արժեզրկման պահուստ	(1,767)	(1,621)

Ընդամենը վարկեր և փոխառվածություններ հաճախորդներին

174,950	160,555
---------	---------

Լիզինգի գծով արժեզրկման պահուստն ըստ դասերի ունի հետևյալ տեսքը.

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	30.09.2012 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2012	41	1,580	-	1,621
Ժամանակաշրջանի ծախսեր	122	24		146
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	163	1,604	0	1,767
Անհատական արժեզրկում խնային արժեզրկում	-	-	-	-
	163	1,604	-	1,767
	163	1,604	0	1,767

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	31.12.2011 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2011	81	1,051	-	1,132
տարեկան ծախսեր	-40	529	-	489
Առ 31 Դեկտեմբեր 2011	41	1,580	-	1,621
Անհատական արժեզրկում խնային արժեզրկում	-	-	-	-
	41	1,580	-	1,621
	41	1,580	-	1,621

Տեղաբաշխված լիզինգային գործարքների վերլուծությունը՝ ըստ հաճախորդների.

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Մասնավոր ծեռնարկություններ	16,318	8,073

Ֆիզիկական անձինք
Կուտակված տոկոսներ

159,431 105,139
968 677

Հանած արժեզրկման պահուստը

(1,767) (1,132)

Ընդամենը

174,950 112,757

17. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ

	Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	Համակարգչային սարքավորում	Փոխադրամիջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեք (շահագործման հանձնված)					
01.01.2012	14,439	17,319	78,137	7,559	117,454
Ավելացում	6,802	4,314	19,674	5,124	35,914
Օտարում (դուրս գրում)	-165	-1,910	-1,394	-229	-3,698
30.09.12	21,076	19,723	97,811	12,454	151,064
Հաշվեկշռային արժեք (չշահագործվող)					
01.01.12	3,790	5,045	0	0	8,835
Ավելացում	-3,769	-2,544			-6,313
Օտարում (դուրս գրում)			-	-	-
30.09.12	21	2,501	0	0	2,522*
Մաշվածք					
01.01.12					
Սկզբնական մնացորդ	10,658	15,866	27,762	4,120	58,406
Կուտակված ամորտիզացիա	2,165	2,794	13,073	1852	19,884
Կուտակված ամորտ. յգտագործում (դուրս գրում)	-165	-1910	-1277	-229	-3,581
30.09.12					
Վերջնական մնացորդ	12,658	16,750	39,557	5,743	74,708
Չուտ հաշվեկշռային արժեք					
01.01.12	3,781	1,453	50,375	3,439	59,048
30.09.12	8,439	5,474	58,254	6,711	78,878

*Նշված գույքը և համակարգչային սարքավորումը մատչելի չէ օգտագործման համար, քանի որ այն չի գտնվում համապատասխան վայրում և վիճակում, որն անհրաժեշտ է ղեկավարության նախանշած նպատակով օգտագործելու համար:

18. Ոչ նյութական ակտիվներ

	<u>հազ. դրամ</u>
	Չեռքբերված համակարգչային ծրագրեր
Ինքնարժեք	
Առ 01 հունվար 2012	8,008
Ավելացումներ	5,158
Օտարում (դուրս գրում)	-
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	13,166
Ամորտիզացիա	
Առ 01 հունվար 2012	1,747
Ամորտիզացիոն հատկացումներ	770
Օտարում (դուրս գրում)	-
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	2,517
Հաշվեկշռային արժեք	
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	10,649
Առ 01 հունվար 2012	6,261

19. Այլ ակտիվներ

	<u>30.09.2012</u>	<u>հազ. դրամ 31.12.2011</u>
Կանխավճար հիմնական միջոցներ ձեռք բերելու դիմաց	458	1,283
Կանխավճարներ բյուջեին	9,704	8,715
Պահեստ	995	534
Լիզինգով տրամադրվելիք տրակտորներ	0	35,884
Բռնագանձված գույք	3,986	
Այլ կանխավճարներ և դեբիտորներ	3,168	4,154
Ընդամենը այլ ակտիվներ	18,311	50,570

20. Փոխառություններ

	<u>30.09.2012</u>	<u>հազ. դրամ 31.12.2011</u>
ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ	645,914	700,125
Համաշխարհային բանկի ՓՄՁ ֆինանսական միջոցների հասանելիության ծրագիր	2,316,559	1,645,816
Կուտակված տոկոսներ	58,839	58,500
Ընդամենը ներգրավված փոխառություններ	3,021,312	2,404,442

21. Այլ պարտավորություններ

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 31.12.2011
Կրեդիտորական պարտքեր, վճարվելիք գումարներ	5,980	65,415
Պարտավորություններ անձնակազմի նկատմամբ	1,590	3,852
Կրեդիտորական պարտքեր Կանոնադրական հիմնադրամի համալրման գծով	18,396	
Կրեդիտորական պարտքեր այլ հարկերի գծով	6,216	
Այլ պարտավորություններ	113,167	24,973
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	145,349	94,240

22. Կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը 488,783 հազար ՀՀ դրամ է, որը կազմված է կոոպերատիվի 1,221 անդամների փայամասնակցությունից: Խոշոր փայամասնակցություն ունի «ԷՖ Էլ Սի Էլ Թրասթ» հիմնադրամը՝ 428,850 հազար ՀՀ դրամ:

23. Պայմանական պարտավորություններ

Հարկային ու իրավական պարտավորություններ

ՀՀ հարկային համակարգին բնորոշ է հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությունը, որը հաճախ հստակ չէ և մեկնաբանությունների կարիք ունի: Հաճախ դրանց մեկնաբանությունները տարակարծություններ են առաջացնում տարբեր հարկային և իրավասու մարմինների միջև:

Դեկլարությունը համոզված է, որ իր Կազմակերպությունը գործունեություն է ծավալել համաձայն օրենսդրության պահանջների:

Առ 30 սեպտեմբեր 2012թ. Կազմակերպության դեմ չի ներկայացվել ոչ մի դատական հայց կամ բողոք:

Այդ պատճառով Կազմակերպությունը չի նախատեսել նման հարկային կամ դատական պարտավորությունների պահուստ:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով

Իր սովորական գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը կնքել է վարձակալության պայմանագիր իր գրասենյակների համար:

Զեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը ունի հետևյալ տեսքը.

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Մինչև 1 տարի	-	201
1-ից 2 տարի	-	-
3-ից 4 տարի	48,605	46,535
Ընդամենը գործառնական վարձակալության պարտավորություն	48,605	46,736

Ապահովագրություն

Կազմակերպության շարժական գույքն ապահովագրված է ԱՊՊԱ տեսակի ապահովագրությամբ: Կազմակերպությունը դեռևս ձեռք չի բերել ապահովագրություն այն պարտավորությունների գծով, որոնք առաջացել են սխալների կամ բացթողումների հետևանքով:

24. Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24-ի՝ «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում», կողմերը համարվում են փոխկապակցված, եթե մի կողմը հնարավորություն ունի վերահսկել մյուս կողմին կամ էական ազդեցություն ունենալ մյուս կողմի ֆինանսական և գործառնական որոշումների կայացման վրա: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների տեսանկյունից, փոխկապակցված կողմերը ներառում են Կազմակերպության ղեկավարության անդամներին և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց, ինչպես նաև այլ անձանց և կազմակերպություններին, որոնք փոխկապակցված են կամ համապատասխանորեն վերահսկվում են նրանց կողմից:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքների ծավալները, տարեվերջյան մնացորդները և տարվա կապակցված ծախսերն ու եկամուտները ունեն հետևյալ տեսքը.

	30.09.2012	31.12.2011
	Մասնակիցներ	Մասնակիցներ
	Ղեկավար անձնակազմ և նրանց փոխկապակցված անձինք	Ղեկավար անձնակազմ և նրանց փոխկապակցված անձինք
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին		
Վարկի մնացորդը տարվա սկզբին (համախառն)	- 49,607	- 56,737
Ժամանակաշրջանի ընթացքում տրված վարկեր	- 16,780	- 21,300
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	- (21,175)	- (28,430)
Վարկերի մնացորդը ժամանակաշրջանի դրությամբ (համախառն)	- 45,212	- 49,607
Հանած վարկերի արժեզրկման պահուստը	- (455)	- (503)

Վարկերի մնացորդը ժամանակաշրջանի դրությամբ	-	44,757	-	49,104
Վարկերից տոկոսային եկամուտ	-	280	-	143
Պարտավորություններ ֆինանսական հաստատությունների մասնակիցների նկատմամբ ժամանակահատվածի սկզբում	-	-	-	-
Ավելացում	-	-	-	-
Նվազում	-	-	-	-
Առ 30 սեպտեմբերի	-	-	-	-
Ստացված երաշխիքներ և լիազորագրեր	-	-	-	-
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության տարրեր	-	-	-	-
Փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսեր	-	-	-	-

Ղեկավար անձնակազմի գծով փոխհատուցումները ներկայացված են ստորև.

	30.09.2012	հազ. դրամ 31.12.2011
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	78,486	82,324
Սոցիալական ապահովագրության ծախսեր	4,409	4,872
Փոխհատուցումներ խորհրդի անդամներին	2,682	2,184
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով փոխհատուցումներ	85,577	89,380

Ղեկավար անձնակազմին տրված վարկերը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում կազմել են 23,971 հազար ՀՀ դրամ՝ ամսական վճարումներով 14.42 տոկոս միջին տոկոսադրույքով:

25. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

Իրական արժեքով չհաշվառվող ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ իրական արժեքով չհաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները էականորեն չեն տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքներից:

Պարտավորություններ և պահանջներ այլ ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին, ինչը պայմանավորված է այդ ֆինանսական գործիքների հարաբերականորեն կարճ մարման ժամկետներով: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվել է համապատասխան շուկայական տարեվերջյան դրույքներով զեղչված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքով:

Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին

Ֆիքսված տոկոսադրույքներով գործիքների իրական արժեքի գնահատումը հիմնված է նմանատիպ վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող նոր գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքով դիսկոնտավորված ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի վրա:

Փոխառություններ

Գործող շուկայում չգնանշված, ֆիքսված տոկոսադրույքներ ունեցող և զրո տոկոսադրույքով փոխառությունների իրական արժեքը որոշվում է նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքերի տոկոսադրույքով դիսկոնտավորված դրամական հոսքերի հիման վրա: Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով չներկայացված փոխառությունների իրական արժեքը էականորեն չի տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքից:

26. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը ըստ նրանց սպասվող մարման ժամկետների:

	Ըստ պահանջի և մինչև 1 ամիս	հազ. դրամ					
		1-3 ամիս	3-12 ամիս	Մինչև 12 ամիս հանրագումար	1-3 տարի	3 տարուց ավել	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	99,259	-	-	-	-	-	99,259
Ավանդներ բանկերում	452,833	-	-	-	-	-	452,833
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	174,888	390,882	1,043,520	1,609,290	1,525,292	189,036	3,323,618
Պահանջներ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	1,124	-	8,580	9,704	-	-	9,704

Պարտավորություններ	728,104	390,882	1,052,100	2,171,086	1,525,292	189,036	3,885,414
Պարտավորությունների մասնակիցների նկատմամբ							
Ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց և հիմնարկների նկատմամբ			18,396	18,396			18396
պարտավորություններ	2,141		3,895	6,036			6,036
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	13,326		91,844	105,170		2,962,473	3,067,643
Այլ պարտավորություններ	7,973	58,964		70,742		47,764	114,701
	23,440	58964	114135	196539	0	3010237	3,206,776
Զուտ դիրք	704,664	331,918	937,965	1,974,547	1,525,292	-2,821,201	678,638
Կուտակային ձեռքվածք	704,664	1,036,582	1,974,547		3,499,839	678,638	

27. Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն, և այդ գործունեությունը ներառում է ռիսկի կամ ռիսկերի համախմբության որոշակի մակարդակի վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկը հանդիսանում է ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասը, և գործառնական ռիսկերը գործունեության ծավալման անխուսափելի հետևանքն են: Այդ պատճառով Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության վիճակի վրա դրանց անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը նպատակ ունի ախտորոշելու և վերլուծելու ռիսկերը, սահմանելու ռիսկի համապատասխան սահմանաչափերը և վերահսկումները, և վերահսկելու ռիսկերը և համապատասխանությունը սահմանաչափերին՝ օգտագործելով արժանահավատ և ժամանակակից տեղեկատվական համակարգերը:

Ռիսկի կառավարումը իրականացնում է Կազմակերպության ղեկավար անձնակազմը՝ առաջնորդվելով Խորհրդի կողմից հաստատված քաղաքականությամբ: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և հեջավորում է ֆինանսական ռիսկերը՝ սերտորեն համագործակցելով Կազմակերպության գործառնական միավորների հետ: Խորհուրդը տրամադրում է ուղեցույցներ ինչպես ընդհանուր վերցրած ռիսկերի կառավարման համար, այնպես էլ առանձնահատուկ բնագավառների համար, ինչպես օրինակ փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը: Բացի

այդ, ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման և վերահսկողության միջավայրի անկախ վերահսկողության համար: Ռիսկի կարևորագույն տեսակներն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկերը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը:

Վարկային ռիսկ

Կազմակերպությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի, որն իրենից ներկայացնում է ռիսկ, որ պայմանագրի մյուս կողմը, չիրականացնելով իր պարտավորությունը, Կազմակերպությանը կպատճառի ֆինանսական վնաս: Վարկային ռիսկը Կազմակերպության գործունեության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով Ղեկավար անձնակազմը ավելի մեծ ուշադրությամբ է վերահսկում այն: Վարկային ռիսկը հիմնականում կապված է վարկային գործունեության հետ, որը բերում է վարկերի և փոխատվությունների տրամադրման, և ներդրումային գործունեության, որը հանգեցնում է պարտքային և այլ արժեթղթերի ավելացմանը Կազմակերպության ակտիվների պորտֆելում: Վարկային ռիսկն առկա է նաև արտահաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են, օրինակ, վարկային պարտավորությունները:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափն առանց գրավի կամ այլ վարկային ապահովման

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է վարկային ռիսկի վատագույն տարբերակը առ 31 դեկտեմբեր 2011թ. և 30 սեպտեմբեր 2012թ., առանց հաշվի առնելու ցանկացած գրավ կամ այլ վարկային ապահովումներ: Հաշվեկշռային ակտիվների առումով, վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Ծանոթագր.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափը առ 30 սեպտեմբեր 2012	հազ. դրամ Համախառն առավելագույն ռիսկի չափը առ 31 դեկտեմբեր 2011
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	99,259
Ավանդներ բանկերում	14	452,833
Վարկեր և փոխատվություններ	15	3,148,668
հաճախորդներին		
Լիզինգ	16	174,950
Ընդամենը վարկային ռիսկ		3,875,710
		2,902,854

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Կազմակերպության բոլոր ակտիվները գտնվում են ՀՀ-ում:

Արդյունաբերական սեզմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է Կազմակերպության վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով առ սեպտեմբեր 30-ը 2012թ.՝ դասակարգված ըստ պայմանագրային կողմի արդյունաբերության ճյուղի:

հազ. դրամ

	Ֆին. հաստատություններ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Հիփոթեքային վարկեր	Սպառողական սեգմենտ	Այլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	99,259	-	-	-	-	-	-	99,259
Ավանդներ բանկերում	452,833	-	-	-	-	-	-	452,833
Վարկեր և փոխատվություններ	-	187,224	2,594,155	330,344	-	17,203	19,742	3,148,668
հաճախորդներին կիզինգ	-	3,196	165,418	-	-	-	6,336	174,950
Առ 30 սեպտեմբեր 2012	552,092	190,420	2,759,573	330,344	-	17,203	26,078	3,875,710
Առ 31 դեկտեմբեր 2011	252,548	146,344	2,205,241	295,773	-	-	22,544	2,922,450

Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Կազմակերպությունը ղեկավարում, սափանափակում և վերահսկում է ցանկացած բացահայտված վարկային ռիսկի կենտրոնացումները՝ մասնավորապես, մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև արդյունաբերական և աշխարհագրական սեգմենտների կտրվածքով:

Վարկային ռիսկի մակարդակը վերահսկելու նպատակով Կազմակերպությունը սահմանում է մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի նկատմամբ ռիսկի ընդունելի մակարդակի սահմանաչափերը: Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և ենթակա են տարեկան, իսկ անհրաժեշտության դեպքում, ավելի հաճախակի վերանայման:

Վարկային ռիսկի չափը կառավարվում է նաև փոխառուների և հնարավոր փոխառուների՝ մայր գումարի և տոկոսավճարների վճարման հնարավորության վերլուծության և, անհրաժեշտության դեպքում, սահմանաչափերի փոփոխության միջոցով:

Ստորև ներկայացված են այլ առանձնահատուկ վերահսկողության և զսպման միջոցներ:

Գրավ

Կազմակերպությունը կիրառում է մի շարք կանոններ և միջոցներ՝ վարկային ռիսկը մեղմելու նպատակով: Դրանցից ամենատարածվածը տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելն է, որը համընդհանուր գործելակերպ է: Կազմակերպությունը սահմանում է ուղեցույցներ՝ գրավի որոշակի տեսակների ընդունելի լինելու և վարկային ռիսկի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների դիմաց հիմնական գրավների տեսակներն են.

- Հիփոթեքային պայմանագրով գրավադրված անշարժ գույք
- Կազմակերպության գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, փոխադրամիջոցները, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը

Ստորև ներկայացված է վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ գրավի տեսակների

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 31.12.2011
Անշարժ գույք	237,263	383,036
Խառը	1,998,023	1,628,625
Երաշխավորություն	914,651	482,539
*Առանց գրավ	17,296	13,687
Հաշվեգրված տոկոսներ	24,265	12,718
Հանած վարկի արժեզրկման պահուստը	(42,830)	(30,854)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (համախառն)	3,148,668	2,489,751

*Աշխատակիցներին տրամադրված վարկեր աշխատավարձի եռապատիկի չափով

Արժեզրկման և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսագումարների 90 օրից ավել ուշացումները կամ վարկառուների՝ դրամական միջոցների հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները կամ պայմանագրի սկզբնական պայմանների խախտումը: Կազմակերպությունը վերագրում է արժեզրկման գնահատումները անհատական կամ խմբային գնահատման ենթակա պահուստների:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը յուրաքանչյուր անհատապես էական վարկի կամ փոխատվության գծով պահուստի չափը որոշում է անհատական հիմունքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, նրա՝ ֆինանսական դժվարությունների հաղթահարման կարողությունը, ծրագրված հասույթները և ակնկալվող շահաբաժինները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը և սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չնախատեսված հանգամանքները ավելի մեծ ուշադրություն չեն պահանջում:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Արժեզրկման խմբային գնահատումն իրականացվում է անհատապես ոչ էական վարկերի և փոխատվությունների և անհատապես էական վարկերի և փոխատվությունների նկատմամբ, որոնց համար դեռևս առկա չեն անհատական արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշները: Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և յուրաքանչյուր պորտֆելը վերանայվում անհատապես:

Խմբային գնահատման ժամանակ հաշվի է առնվում պորտֆելում հավանականորեն առկա արժեզրկումը, նույնիսկ եթե անհատական գնահատումը չի տալիս արժեզրկման մասին օբյեկտիվ վկայություն:

Արժեզրկման վնասները գնհատվում են՝ հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելի վնասների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական պայմանները, վնասի առաջացման և անհատապես հաշվարկված պահուստի անհրաժեշտության բացահայտման միջև ընկած ժամանակը, ինչպես նաև արժեզրկման դեպքում սպասվելիք վճարումները:

Հարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի և փոխատվությունների վարկային որակը ըստ ակտիվների դասակարգման՝ հիմնվելով հակառակ կողմի չվճարման պատմական տոկոսադրույքների վրա:

	30.09.2012	<u>հազ. դրամ</u> 31.12.2011
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին		
Մասնավոր ձեռնարկություններ	1%	1%
Ֆիզիկական անձինք	1%	1%
Անհատ ձեռնարկատերեր	1%	1%

Ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր

2012թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկերը, ունեն հետևյալ տեսքը:

	30.09.2012	31.12.2011
Ժամկետանց վարկեր	72,855	27,866
<i>Պահուստ</i>	(7,835)	(6,001)
Այլ արժեզրկված վարկեր	25,265	4,665
<i>Պահուստ</i>	(3,869)	(100)
Ընդամենը ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր	98,120	32,531
<i>Ընդամենը պահուստ</i>	(11,704)	(6,101)
Զուտ ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր	86,417	26,430

2012թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության դուրս գրված վարկերը, ունեն հետևյալ տեսքը:

	30.09.2012	31.12.2011
Դուրս գրված վարկեր	33,559	17,100
<i>Ծախս</i>	(33,559)	(17,100)
Ընդամենը դուրս գրված վարկեր	33,559	17,100

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայում առկա փոփոխությունների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքի և փոխարժեքի տատանումները: Կազմակերպությունը չի տեղաբաշխել և չի ստացել տատանվող տոկոսադրույքով վարկեր: Բացի փոխարժեքային ռիսկի կենտրոնացումներից, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի այլ կենտրոնացումներ:

Փոխարժեքային ռիսկ

Փոխարժեքային ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կփոփոխվի արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների հետևանքով: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Կազմակերպության փոխարժեքային ռիսկի վերլուծությունը ներկայացված է ստորև:

	◀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	հազ. դրամ Ընդամենը
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,756	2,503	99,259
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	3,148,668	-	3,148,668
Լիզինգ	174,950	-	174,950
Կանխավճարներ մատակարարներին	3,247	379	3,626
Ավանդներ բանկերում	50,160	402,673	452,833
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	3,473,781	405,555	3,879,336
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ	-	-	-
Փոխառություններ	3,021,312	-	3,021,312
Ընդամենը ֆինանսական	3,021,312	-	3,021,312

պարտավորություններ

Ձուտ դիրքը առ 30 հունիս 2012

	452,469	405,555	858,024

Ազատ փոխարկելի արժույթները հիմնականում ներառում են Եվրոն ու ԱՄՆ դոլարը:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Կազմակերպությունը չի կարողանա մարել իր վճարման պարտավորությունները սթրեսային և նորմալ իրավիճակներում: Այս ռիսկի սահմանափակման համար Ղեկավարությունը ներգրավել է լրացուցիչ դրամական միջոցներ, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպության իրացվելիության վերահսկողությունը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ինչպես նաև ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել իրացվելիության հաշվեկշռային գործակիցները: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ամփոփում է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ըստ մարման ժամկետների՝ 2012թ. 30 սեպտեմբերի դրությամբ, հիմնվելով չդիսկոնտավորված վճարումների պայմանագրային պարտավորությունների վրա: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ դրանք կպահանջվեն անմիջապես:

						<u>հազ. դրամ</u>
						30.09.2012
	Ցպահանջ, մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	-
Պարտավորություններ այլ	-	-	-	-	-	-
Ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ Փոխառություններ	7,110	-	51,729	2,316,488	645,985	3,021,312
Ընդամենը չդիսկոնտավորված	7,110	-	51,729	2,316,488	645,985	3,021,312

**Ֆինանսական
պարտավորություններ**

						31.12.2011
						Ընդամենը
	Ցպահանջ, մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավել	
Ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	-
Պարտավորություններ այլ	-	-	-	-	-	-
Ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ Փոխառություններ	58,500	-	-	1,645,817	700,125	2,404,442
Ընդամենը չդիսկոնտավորված ֆինանսական պարտավորություններ	58,500	-	-	1,645,817	700,125	2,404,442

28. Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակն այն է, որ Կազմակերպությունը համատասխանի հաստատված արտաքին պահանջերին: Կազմակերպությունը շահագրգռված է պահպանելու բարձր վարկային վարկանիշ և կապիտալի առողջ նորմատիվներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և սեփական կապիտալը հետևողականորեն աճեցնելու գործում:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը՝ կատարելով ճշգրտումներ, որոնք առաջանում են տնտեսական պայմանների և ռիսկի բնույթի փոփոխության հետևանքով: Անցյալ տարվա համեմատ փոփոխություններ չեն եղել Կազմակերպության նպատակներում, քաղաքականությունում և գործողություններում:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկի կշիռների ստորակարգության՝ դասակարգվելով համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի բնույթի և գնահատման:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը՝ 150,000 հազար ՀՀ դրամ: Կազմակերպությունը պահպանել է կապիտալին ներկայացվող բոլոր պահանջները: